הא בקטלא עסקינן. תימה דמסמע דקטלא טעמא משום חציצה וא"כ אמאי תני (ב) במתניתין בסיפא[א] בהדי חוטי אמר בריש[ב] הוה ליה למיתנייה ואומר רשב"א דקטלא קמא דבר של גוי הוא ויש לאוסרו אלא משום תכשיט אבל בריש[ג] הכא אירי במיהדק לגיכא למיחש דילמא שלפא שאינה מסירה לפי[ד] שלא תרוח בעלת בשר ומ"מ ומאי דוחקיה לאוקמה בריש[ה] משום לוקמה בריפוי ומשום משלפא כמתני' וי"ל דבריש[ו] משמע ליה דטעמא משום חציצה דומיא דריש דקתני הבנות יוצאות בחוטין שבאוזניהם דלא מיקטרי[ז] דליכא למיחש דילמא שלפא ומחוייב דפשיטא הוא דאמאי גוי שייך בחוטין אלא מיקטרי לאשמעינן דאין בו חציצה ואינה מסיחתן בשעת טבילה וה"ל סיפא[ח] טעמא משום חציצה: **תניא נמי הכי בו'.** מדתני (ג) וסרביטין הקבועים בה ודרך לקבוע אפזיינו בסבכה אבל מומרתא דקטיפא אין קובעין: **אי בבלא דעבדא תנן.** תימה[ט] אי בבלא דעבדא תנן אמאי קתני טפי גבי[י] אשה[יא] וי"ל[יב] דבעי למיתני בסיפא דמתני'[יג] יוצאה בכובע ובפאה נכרית לחלר[יד] ופאה נכרית לא שייכא אלא באשה וא"ת אמאי לא תני נמי בריש[טו] פאה נכרית בהדי כובע דאין יוצאין בה ליכא ר"ר ויש לומר דמילתא דפשיטא היא דאסור לצאת בה לרה"ר דודאי משלפה משום דמחכו עלה וא"ת[יא] אי בבלא דעבדא תנן אמאי שרי באלר טפי משאר דברים אבל אי כיפה של צמר תנן ניחא דשרי באחר אלא תתגנה על בעלה כדמפרש עולה לקמן (דף סד:) וי"ל דבבלא דעבדא שרי כדי לעשות בו קורת רוח לרבו אשה היה כל היום אלא כבול אפילו באלר בדבר מועט שיעשה העבד כנגד רבו סבור רבו[יב] שדעתו למרוח בו ואמי לידי קטטה ולקמן (ג) דפירש"י דבסיפא מודו ר"ע דבבול כיפה של צמר היא[יג] קשה לר"י דהא משמע הכא למ"ד בבבלא דעבדא תנן שרי כיפה של צמר אף לרה"ר[יד]: **אין בה משום כלאים.** פרש"י משום שאינה טווי וריב"א אומר דמשום הכי אין לבתיר דהתנן (בהיא) נמי לשמואל בבבלא דעבדא הוא ולדידיה לאו משום האי טעמא שרו ליה אלא משום קטטה. רשב"א לקמן סד: (ופי"ש בתוס' רי"ד). [טו] אלמא אע"ג דלא הוי טווי וארג אסירי מדרבנן. תוס' ר"י. ואילו הכא קתני אין בה משום כלאים דמשמע דאפילו כלאים דרבנן ליכא. ריטב"א. [טז] מהא. תוס' הרא"ש. [יז] וכתיב לא תלבש שעטנז גדילים תעשה לך מאן דלא איתרוי גביה כלאים מחייב במצות ציצית והני כהני הואיל. תוס' הרא"ש. [יח] טורין. הגהות מרדכי סימן ת"ס. [יט] בלבד, יש חילוק בין רך ובין רקשה [ולכן]. תוס' הרא"ש. כ. אע"ג דבגדי כהונה כלאים האורייתא הן. מי' סי"ן. כא. אפי' ברכיין. תוס' הרא"ש. כב. שמא תיכרך נימא על בשרו כדאיתא במסכת ביצה (יד.). ריטב"א. כג. שמותר להציען תחתיו משום הדעה ליתא אלא מדרבנן ובהגהנו דהתם לא שכיח בהו כריכה. נמצא פסקן של דברים, דקשין דאורייתא [שוע טורי ונו'], בהלאה אסירי מדאורייתא ובהצעה שרו אפילו מדרבנן, וקשין דרבנן [שאינם שוע טורי ונו'], בין בהצעה בין בהעלאה שרו אפילו מדרבנן. פי' הכ"ן. כד. הן סדיגין המחוברין יחד ובינתים צמר גפן או בלאי בגדים ומחוברין ע"י תפירות. מרדכי סימן ת"ס. כה. ממרדכי פי' שמ"ש הגהת מרדכי: אם יש בתוכו כלאי בגדים של צמר ונתחב המחט בהן ובסדינין של פשתן שמצד חוץ ויש בהן ב' תחיפות. עי' מהרש"ל ומהר"ש). כו. דלא שכיח בהו טובא כריכה נימא. מרדכי סימן ת"ס. כז. דאם היתה נפתחה לא היתה הצמר נדבק לבגד מחמת תפירה זו. מרדכי סימן ת"ס. כח. וה"נ חזי (חולין קכט.) בכופה שאור שייחדה לשיבה טמאה מדרס. רמב"ן. כט. [ערך אסטמא]. ל. מין תכשיט לא של זהב הוא אלא. אור זרוע הל' שבת סימן פ"ד אות ג'. [ועי' הגהות מהרש"ס].

הכא בקטלא עסקינן. דאשה חונקת את עצמה דניחא לה שתראה כבעלת בשר: ר' יהודה אומר של צמר ושל שער אין חוצצין מפני שהמים באין בהן: אמר רב יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי יהודה בחוטי שער[ט] א"ל אביי הלכה מכלל דפליגי וכי תימא אי לאו דשמעינן מתנא קמא דאיירי בחוטי שער איהו נמי לא הוה מיירי ודילמא כשם קאמר להו כי היכי דמודיתו לי בחוטי שער אודו לי נמי בחוטי צמר[י] איתמר אמר רב נחמן אמר שמואל[יא] מודים חכמים לרבי יהודה בחוטי שער תניא נמי הכי חוטי צמר חוצצין חוטי שער אין חוצצין ר' יהודה אומר של צמר ושל שער אין חוצצין אמר רב נחמן בר יצחק מתניתין נמי דיקא[יב] דקתני יוצאה אשה בחוטי שער בין משלה בין משל חברתה מני אילימא רבי יהודה אפילו חוטי צמר נמי אלא לאו רבנן היא וש"מ בחוטי שער לא פליגי ש"מ: לא בטוטפת: מאי טוטפת א"ר יוסף חומרתא דקטיפתא א"ל אביי[יב] תהוי כקמיע מומחה ותשתרי אלא אמר רב יהודה משמיה דאביי[יג] אפוזיינו תניא נמי הכי[יד] יוצאה אשה בסבכה המוזהבת ובטוטפת ובסרביטין הקבועין בה איזו טוטפת ואיזו סרביטין א"ר אבהו טוטפת המוקפת לה מאזן לאזן סרביטין המגיעין לה עד לחייה אמר רב הונא עניות עושין אותן של מיני צבעונין עשירות עושין אותן של כסף ושל זהב: ולא בבבול: אמר רבי ינאי כבול זה איני יודע מהו אי כבלא דעבדא תנן אבל כיפה של צמר שפיר דמי או דילמא כיפה של צמר תנן וכ"ש כבלא דעבדא[טו] אמר רבי אבהו מסתברא כמ"ד[טז] כיפה של צמר תנן ותניא נמי הכי יוצאה אשה בכבול ובאיסטמא לחצר ר"ש בן אלעזר אומר[יז] אף בכבול לרה"ר כלל[יח] אמר רשב"א כל שהוא למטה מן השבכה יוצאין בו כל שהוא למעלה מן השבכה אין יוצאין בו מאי איסטמא א"ר אבהו ביזיוני מאי ביזיוני אמר אבי אמר רב כליא פרוחי ת"ר[יט] ג' דברים נאמרו באיסטמא[כ] אין בה משום כלאים[כא] ואינה מטמאה בנגעים ואין יוצאין בה לרה"ר משום ר"ש אמרו אף אין

נקטלא עסקינן. נגד חשוב נלעולה כנגד נבה שלא יפול מה שהיא אוכלת על בגדיה ויש לו מקום שנלים כעין שעושים למכנסים ותוחב בו לרועה רחבה ומוללתו סביב הרלועה שהבגד רחב הרבה וקושרת הרלועה סביב לאורה ותוקע עלמה בחוזק כדי שתהא בשרה בולטת ותראה בעלת בשר ומתוך שהרלועה חלקה ורחבה אינה מזיקתה: **מכלל דפליגי.** בתמיה והא ת"ק לא חייבי בשערה. שמע מינה בשער מודה דלא מיהדק על גבי שער: **דילמא.** הלי דאדכר שער: **כשם קאמר להו.** כשם שאתם מודים לי בחוטי שער אודו לי בחוטי צמר[כא]: **חומרתא דקטיפתא.** קשר שעושין לרפואות קיטוף עין רע שלא תשלוט: **ומיהוי כקמיע מומחה.** דקתני מתני'[כב] ולא בקמיע בזמן שאינו מן המומחה הא מומחה שפיר דמי: **אפוזייני.** פרוגטי"ל של זהב: **שבכה.** קופיי"ה דאי שלבא ליה מיגלית ראשה: **המקפת.** את הפדחת מאזן לאזן: **המגיעים עד לחייה.** על ראשה כורכתו ותולה לה על לחייה מכאן ומכאן: **אי בבבלא דעבדא תנן.** חוטם שעושין לעבד בכסותו לסימן הוכחה שהוא עבד ובהכהו קתני מתני' דשפחה לא תצא בו: **אבל כיפה של צמר.** כבובע ומתקשטת בו: **שפיר דמי.** דכיון דמיגלא שערה לא שלפא ומחוייא: **או דילמא כיפה תנן.** דלא תצא דחייישינן דילמא שלפא ומחוייא מתחת השבכה ואינה מגלה וכל שכן בבבלא דעבדא: **בבבול ובאיסטמא.** לקמיה מפרש מאי איסטמא ומדקתני כל שהוא למטה מן השבכה ש"מ כיפה תנן: **בליא פרוחי.** מלבנת קטנה לאחר קישוריה שקולעת ראשה וכסתה[כב] יש שערות קטנות שיוצאין חוץ לקישוריה והן נקלמין פרוחי על שמפריחין ויוצאין לחוץ וחוגדמן לתחת קישוריה ע"י מלבנת קלרה: **בליא.** מוגעת אותן שערות מלבנת: **אין בה משום כלאים.** שעשויה כמין לבד שקורין פולטר"א ואינה טווייה: **ואינה מטמאה בנגעים.** מהאי טעמא גופיה דגבי נגעים כתיב נמי בגד[כג] וליף מבבלאים שוע וטווי: אין

גליון הש"ם

גמ' דאשה חונקת את עצמה. ומזה הטעם נקרא קטלא. הרמ"ע פי"ס מ"מ לכלים: שם בלל אמר רבי שמעון בן אלעזר בל שהוא למטה מן השבכה. לקמן דף סה ע"ב:

לעזיז רש"י

פרונגט"ל. נזר קישוט המונח על המצח.

קריפ"א. שביס עשוי רשת. פולטר"א [פולטר"א]. (מצע) לבד (עשוי מחוטרים, שהם רק כבושים ביחד, ולא ארוגים).

מוסף רש"י

יוצאה אשה בחוטי שער. שקולעת בהן שערה (לקמן סד:). בין משלה. תלוסין (שם). למטה מן השבכה. כגון כיפה של צמר, יוצאין בו. דלא מיחיין דילמא שלפא ומחוייא, דמיגלא שערה ומגגיא בה שהבכה מי הוא לשער (לקמן סה.).

רב נסים גאון

פרק ששי במה אשה

תנו רבנן שלשה דברים נאמרו באיסטמא וכו'. לדברי תנא קמא אין בה משום עטרת חתנים, ולדברי ר' שמעון בן אלעזר אין בה משום עטרת כלות, הוא מחמת הטעם שאמרו במס' סוטה בפרק האחרון בפולמוס של אספסיגוס גזרו על עטרות חתנים, בפולמוס של טיטוס גזרו על עטרות כלות. ובפ' א' מן גיטין אמרו אמר ליה ריש גלותא לרב הונא כלילא מגלן דאסיר. אמר ליה מרבנן דתנן בפולמוס של אספסיגוס קיסר גזרו על עטרות חתנים ועל האירוס. אדהכי קם רב הונא לאיפנויי, אמר ליה רב חסדא קרא כתיב כה אמר ה' הסר המצנפת, וכי מה מצנפת אצל העטרה, לומר לך בזמן שהמצנפת בראש כהן גדול תהא עטרה בראש חתנים, נסתלקה מצנפת מראש כהן גדול תסתלק העטרה מראש כל אדם. אדהכי אתא רב הונא אשכחינהו דהוו יתבי וקאמרי להא שמעתא, אמר להו האלהים מדרבנן הוא דאסור.

רבינו חננאל

בקרטלא ומשום דאשה חונקת עצמה כדי שתראה בעלת בשר. פירש רב יוסף טוטפת חומרתא דקטיפתא, יש מי שאומרים כי הוא ממיני מרגליות שתולות הנשים בצואריהן משום עין רעה, ונדחו דבריו. ואיתותקמא מאי טוטפת אבוייני, כלומר אב שיש בו מינין הרבה, כי מינין תרגום [זנ] דכתיב (דניאל ג) זני טורא, פירוש כל מיני זמר והיא נקראת טוטפת מפני שנותנת למעלה מן המצח במקום הטוטפת, כדתניא יוצאה אשה בסבכה המוזהבת ובטוטפת ובסרביטין, ואוקמה ר' אבהו בכבול ובאיסטמא לחצר, ר' שמעון בן אלעזר אומר בכבול אף לרה"ר כו'. דייקינן דכבול דומיא דאיסטמא מה איסטמא כיפה אף כבול כיפה, וכדגרסינן (חולין קלח.) כיפה של צמר היה מונח בראש כ"ג ועליו הציץ שנאמר ושמת אותו על פתיל תכלת, והן חוטין גדילין מעשה עבות רחבין כשתים ושלש אצבעות כגון אבנט. ולית הילכתא כשמואל דאמר כבלא דעבדא, דאין עושין בדבר של תורה להקל מספקא, אלא הכבול שאסרה משנתנו היא כיפה של צמר, וכ"ש כבלא דעבדא שאסור. איצטמא היא ביזיוי, כלומר חוטין הרבה ממיני צבעונין ותולין אותן בפני הכלה שלא יצערוה הזבובין, שמתביישת להסיר הזבובין מעליה, ותולין זה בפניה, ונקראת כליא (דיבי) [דיבדי] והיא כגון אותה ששנינו (מדות פ"ז מ"ו) אמה כולה עורב, לפי שבמקדש [הראשון] שהיתה קדושתו בכל הקהל והיתה השכינה שרויה בו לא היו עופות פורחות עליו, אבל במקדש שני פחדו שמא אין קדושתו כקדושת ראשון, ושמא יפרחו העופות על המקדש וישליכו שם דבר טומאה, ועשו צורה להבריח העופות מגגי ההיכל ולקראו אותה כולה עורב, כלומר זו מונעת העורבים מלפרוח בגג ההיכל. וזו צורה כדרך שעושין עכשיו שומרי הזרעים. ת"ר שלשה דברים נאמרו באיסטמא, אין יוצאין בה לרה"ר לפי שאינה כלי וכמשאר חשוב, ואין בה משום כלאים דלאו אריג הוא, ואינה מטמאה בנגעים שאין בה שתי וערב. [אמר] רב הונא טוטפת, עניות עושות של מיני צבעונין, עשירות עושות אותן של כסף ושל זהב.

מסורת הש"ס

ה א מיי' פ"ג מה' מקוואות הלכה ה סמג עשין רמח טור וש"ע יו"ד סי' קלח סעיף ד:

ו ב (מיי' פי"ט מה' שבת הל"י) טוש"ע א"ח סי' שג סעיף טו:

ז ג מיי' פי"ט מה' שבת הלכה יז"ל סמג לאוין סה טור וש"ע א"ח סי' שג סעיף ב:

ח ד מיי' שם הלכה ז טוש"ע שם סעיף ג:

ט ה מיי' פ"י מה' מלכים הלכה כ סמג לאוין רפג טור וש"ע יו"ד סי' שז סעיף יד:

י ו מיי' פי"ג מה' טומאת צרעת הלכה ז:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה כפס קאמר וכו' אמר הס"ד ומ"ש הס"ד אלא מודים איתמר כו' ה"ג בספר הישן הס"ד וכ"ג שהוא ס"פ: (ב) תוס' ד"ה הכא וכו' אמאי תני לקטלא בתמתיתין: (ג) ד"ה תניא וכו' מדתני (ד) וסרביטין הקבועים בה ודרך לקבוע אפזיינו בסבכה אבל מומרתא דקטיפתא אין קובעין: **אי בבלא דעבדא תנן.** תימה[ה] אי בבלא דעבדא תנן אמאי קתני טפי גבי[ו] אשה[ז] וי"ל[ח] דבעי למיתני בסיפא דמתני'[ט] יוצאה בכובע ובפאה נכרית לחלר[י] ופאה נכרית לא שייכא אלא באשה וא"ת אמאי לא תני נמי בריש[יא] פאה נכרית בהדי כובע דאין יוצאין בה ליכ"ר ויש לומר דמילתא דפשיטא היא דאסור לצאת בה לרה"ר דודאי משלפה משום דמחכו עלה וא"ת[יב] אי בבלא דעבדא תנן אמאי שרי באלר טפי משאר דברים אבל אי כיפה של צמר תנן ניחא דשרי באחר אלא כבול אמאי שרי באלר בדבר מועט שיעשה העבד כנגד רבו סבור רבו[יג] שדעתו למרוח בו ואמי לידי קטטה ולקמן (ד) דפירש"י דבסיפא מודו ר"ע דבבול כיפה של צמר היא[יד] קשה לר"י דהא משמע הכא למ"ד בבבלא דעבדא תנן שרי כיפה של צמר אף לרה"ר[טו]: **אין בה משום כלאים.** פרש"י משום שאינה טווי וריב"א אומר דמשום הכי אין לבתיר דהתנן (בהיא) נמי לשמואל בבבלא דעבדא הוא ולדידיה לאו משום האי טעמא שרו ליה אלא משום קטטה. רשב"א לקמן סד: (ופי"ש בתוס' רי"ד). [טז] אלמא אע"ג דלא הוי טווי וארג אסירי מדרבנן. תוס' ר"י. ואילו הכא קתני אין בה משום כלאים דמשמע דאפילו כלאים דרבנן ליכא. ריטב"א. [יז] מהא. תוס' הרא"ש. [יח] וכתיב לא תלבש שעטנז גדילים תעשה לך מאן דלא איתרוי גביה כלאים מחייב במצות ציצית והני כהני הואיל. תוס' הרא"ש. [יט] טורין. הגהות מרדכי סימן ת"ס. [כ] בלבד, יש חילוק בין רך ובין רקשה [ולכן]. תוס' הרא"ש. כא. אע"ג דבגדי כהונה כלאים האורייתא הן. מי' סי"ן. כב. אפי' ברכיין. תוס' הרא"ש. כג. שמא תיכרך נימא על בשרו כדאיתא במסכת ביצה (יד.). ריטב"א. כד. שמותר להציען תחתיו משום הדעה ליתא אלא מדרבנן ובהגהנו דהתם לא שכיח בהו כריכה. נמצא פסקן של דברים, דקשין דאורייתא [שוע טורי ונו'], בהלאה אסירי מדאורייתא ובהצעה שרו אפילו מדרבנן, וקשין דרבנן [שאינם שוע טורי ונו'], בין בהצעה בין בהעלאה שרו אפילו מדרבנן. פי' הכ"ן. כה. הן סדיגין המחוברין יחד ובינתים צמר גפן או בלאי בגדים ומחוברין ע"י תפירות. מרדכי סימן ת"ס. כו. ממרדכי פי' שמ"ש הגהת מרדכי: אם יש בתוכו כלאי בגדים של צמר ונתחב המחט בהן ובסדינין של פשתן שמצד חוץ ויש בהן ב' תחיפות. עי' מהרש"ל ומהר"ש). כז. דלא שכיח בהו טובא כריכה נימא. מרדכי סימן ת"ס. כח. דאם היתה נפתחה לא היתה הצמר נדבק לבגד מחמת תפירה זו. מרדכי סימן ת"ס. כט. וה"נ חזי (חולין קכט.) בכופה שאור שייחדה לשיבה טמאה מדרס. רמב"ן. ל. מין תכשיט לא של זהב הוא אלא. אור זרוע הל' שבת סימן פ"ד אות ג'. [ועי' הגהות מהרש"ס].

מוסף תוספות

א. בתר דקתני ולא תטבול בהן. ריטב"א.

ב. שמתבריישת. תוס' הרא"ש. ג. למיתני. תוס' הרא"ש. ד. דקתני ולא בחבקין שבצוארינן הוי. תוס' הרא"ש. ה. [ל]ר"ת ז"ל ותפשוט ליה דכיפה של צמר תנן. ריטב"א. ז. ולא תני לה גבי תכשיטי איש. ריטב"א. ח. משום. תוס' הרא"ש. ט. שרוחתא דדידה בחצר בהדי פאה נכרית דקתני (לקמן סד:). ריטב"א. י. דליכא מידי דמשתרי בחצר אלא כבול ופאה נכרית. ריטב"א. יא. דהא אמרינן לקמן (סד:) כל דבר שאסרו חכמים לצאת לרה"ר אסור לצאת בחצר חוץ מכבול ופאה נכרית וכו' אלמא כבול כיפה של צמר הוא [דהרן]. ריטב"א. יב. דמשום דלית ליה חוחם הוא רואה עצמו בן חוחם חורין. רשב"א. יג. מדמפרש טעמיה בגמ' כדי שלא תתגנה על בעלה. רשב"א לקמן סד: יד. וא"ת הו"ל למפרך מינה לשמואל דאמר בבבול דרישא בבלא דעבדא, אלא [ההיא] נמי לשמואל בבלא דעבדא הוא ולדידיה לאו משום האי טעמא שרו ליה אלא משום קטטה. רשב"א לקמן סד: (ופי"ש בתוס' רי"ד). טו. אלמא אע"ג דלא הוי טווי וארג אסירי מדרבנן. תוס' ר"י. ואילו הכא קתני אין בה משום כלאים דרבנן ליכא. ריטב"א. טז. מהא. תוס' הרא"ש. יז. וכתיב לא תלבש שעטנז גדילים תעשה לך מאן דלא איתרוי גביה כלאים מחייב במצות ציצית והני כהני הואיל. תוס' הרא"ש. יח. טורין. הגהות מרדכי סימן ת"ס. יט. בלבד, יש חילוק בין רך ובין רקשה [ולכן]. תוס' הרא"ש. כ. אע"ג דבגדי כהונה כלאים האורייתא הן. מי' סי"ן. כא. אפי' ברכיין. תוס' הרא"ש. כב. שמא תיכרך נימא על בשרו כדאיתא במסכת ביצה (יד.). ריטב"א. כג. שמותר להציען תחתיו משום הדעה ליתא אלא מדרבנן ובהגהנו דהתם לא שכיח בהו כריכה. נמצא פסקן של דברים, דקשין דאורייתא [שוע טורי ונו'], בהלאה אסירי מדאורייתא ובהצעה שרו אפילו מדרבנן, וקשין דרבנן [שאינם שוע טורי ונו'], בין בהצעה בין בהעלאה שרו אפילו מדרבנן. פי' הכ"ן. כד. הן סדיגין המחוברין יחד ובינתים צמר גפן או בלאי בגדים ומחוברין ע"י תפירות. מרדכי סימן ת"ס. כה. ממרדכי פי' שמ"ש הגהת מרדכי: אם יש בתוכו כלאי בגדים של צמר ונתחב המחט בהן ובסדינין של פשתן שמצד חוץ ויש בהן ב' תחיפות. עי' מהרש"ל ומהר"ש). כו. דלא שכיח בהו טובא כריכה נימא. מרדכי סימן ת"ס. כז. דאם היתה נפתחה לא היתה הצמר נדבק לבגד מחמת תפירה זו. מרדכי סימן ת"ס. כח. וה"נ חזי (חולין קכט.) בכופה שאור שייחדה לשיבה טמאה מדרס. רמב"ן. כט. [ערך אסטמא]. ל. מין תכשיט לא של זהב הוא אלא. אור זרוע הל' שבת סימן פ"ד אות ג'. [ועי' הגהות מהרש"ס].

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

אין בה משום עטרות לגוף. דגזרו עליהן שלא תלא בהן מחורבן ואילך משום לעג במס' סוטה (דף מט.): **ושמואל אמר.** כבול דמתני' כבלא דעבדא ופליג אדר' אבהו. הוא כבלא דעבדא והיו עושין אותו משל טיט: **דעביד ליה רביה.** אית ליה אימתא ולא שקיל ליה מצוארו להוליכו בידו: **מיפסק.** החותם ונשבר ומירתת מרבו שלא יאמר שהוא נטלו להלאות בשוק שהוא בן חורין: **ומקפל ליה.** הטלית על כתפיו כדי שלא יראה מקום החותם ולא יבינו שנפל ודמי הטלית על כתפו כמשוי: **חייב חטאת.** דאינו תכשיט שלהן בזמן שלובשו דרך מלבוש: **דולהו רבנן לא ליפקו בסרבלי חתימי.** היו עושין חותמות לטליתות שלהן כעין עבדים להלאות שהן כפופין לרש גלותא לא ליפקו דאי מיפסקי מרתתי ומקפלי להו: **דלא קפדי עלך.** אם תלך בלא חותם: **יולא דעבד בחותם שבצוארו.** ובשל טיט דלא קפיד עליה לאתויי ואי משום דמירתת מאי מורכא נפקא מינה משום אימתא דרביה נמי לא מייתי ליה בידיה דהא לאו הוכחה היא דעבדות אלא כשיטנו על גופו או בכסותו: **וזה וזה אין מקבלין טומאה.** דלאו לגוי עביד שיהא לאתמא משום תכשיט ואע"ג דבשל מתכת מוקמינן לה להא לקמן מיהו לאו לגוי דיליה הוא אלא לגנאי וכלי תשמיש נמי לא הוי: **זוג.** לגוי עביד: **ולא בזוג שבצוארו אבל יולא הוא בזוג שבכסותו.** לקמיה מפרש טעמא: **מקבלין טומאה.** שתכשיט הוא: **שבכסותו.** עושים לסוסים מעילין שלא יטונפו: **לא תצא.** כדאמרינן בגידן פרקין (ד' נד:) דמתחזי כמאן דאזיל לחינגא: **אין מקבלין טומאה.** דאין תכשיט לבהמה: **לא אידי ואידי דעבד ליה רביה.** דאע"ג דבכול דמתניתין אוקימנא בדעבד איהו לנפשיה התם הוא דאיכא לאוקמיה בסתם חותמות של טיט דאי מיתבר אין מקפיד עליו להניח שבריו לגיה אדוהו הלכך ליכא לאוקמיה בדעבד ליה רביה דאי עבד ליה רביה לא הוה מיתסר דבל זמן שלא נפסק לא שקיל ליה מצוארו משום אימתא דרביה ואי מיפסק לא קפיד עליה בעליו משום פסידא דליכא פסידא הלכך לא מייתי ליה אבל הך לא איכא לאוקמא בשל טיט דלמסתברא לקמן מסיפא הלכך אפילו עבד ליה רביה נמי אסור דאי מיפסק קפיד עליה משום פסידא ומירתת עבד ומייתי ליה בידיה: **דבר המקפיד עליו רבו.** אם יאבד לא יצא דאי מיפסיק מייתי ליה: **מפסכרא.** דבשל מתכת קאי מדאיצטריך למיתני אין מקבלין טומאה וטעמא משום דלאו לגוי עבידא: **הני הוא דלא מקבלין טומאה.** משום דלאו כלים ניהו הא שאר כלי מתכות מקבלין: **כלים דידהו.** דמתכות: **אלא אי אמרת.** כלים דידהו כלי העשוי מטיט כזה שאינו ידי יוצר דיהוי קרוי כלי חרס אלא כלי אדמה מי מקבל טומאה בתמיה: **כלי גללים.** ° לפיעי בקר שעשה מהן כלי: **דמיתא מומחא.** שאורגו בנגד ותו לא מיפסקי: **לא גזרו.** אלא אי אמרת דלשקליה לענין אריג כי האי גוונא נמי אימתר דלשמעינן דלא מייתינן תו לדלמא מיפסקי ושל

והאמר שמואל יוצא העבד בחותם כו'. ולא בעי לאוקמי מתניתין בחותם שבכסותו דמיתא ליה [א]לאוקמה בדעבד איהו לנפשיה ואיירי מתני' בכל חותמות[ב]: **הא דעבד איהו לנפשיה.** קשה לרשב"א אמאי בריה מתני' בדעבד איהו לנפשיה בחלר כיון דליכא קפידא דרבו וי"ל דאיכא קלא קפידא אבל לא כל כך כמו בעבד ליה רביה: **במאי אוקימתא להא דשמואל בדעבד ליה רביה כו'.** אבל אי מיירי בדעבד איהו לנפשיה אמאי [ג]דבצוארו ליכא למימא דלמא פסיק ליה בידיה כדי שלא יבינו הרואין שהוא עבד[ה] אבל בכסותו[ו] איכא למימא דלמא מקפל עוליו לכסות החותם[ז] ולא ידע דיש בזה מיזב מטאת אבל בדעבד ליה רביה מאוס אימתא דרביה ירא לקפל[ח] ואשתא נמי ידע הש"ס לדרב יצחק אלא דלא ידע שיש לחוש דילמא מיפסיק ומתר דמשני[ט] מייתי דרב יצחק ומתא לפרושי שיש[י] מיזב מטאת בקיפול: **דילמא מיפסק ומרתת ומקפל ליה.** דמיתא ליה טפי שיהיה מקופל משיראה רבו שנפסק לגמרי ויסבור שנמזיד פסקו למרוד בו: **לא תצא בהמה כו'.** דמיתחזי כמאן דאזיל לחינגא כדפי' בקונ' דלא מצינן למימר משום דילמא מיפסיק ואתי לאתויי דהא לגיעל (דף נד:) מפרש דזוג אסור משום דמיתחזי כמאן דאזיל לחינגא ולא קאמר דלמא מיפסק דומיא דחותם:

מאי שנא זוג שבצוארו דלמא מיפסיק ואתי לאתויי. והא דתנן לקמן (דף פו:) בני מלכים יוצאין בזוגין וכל אדם אלא שדברו חכמים בהווה[יא] אומר ר"י דמיירי בזוגין יקרים שיוצאין בהן בני מלכים כגון של כסף ושל זהב דליכא למימא בהו דילמא מיפסיק דמסתמא תקונין הן יפה בשלשלאות של כסף והכא מיירי בזוג דעלמא דומיא דזוג של בהמה ולמאי דמוקי לה בגמרא[יב] בחריג בכסותו אתי נמי שפיר[יג]: **הב"ע** דמחי. וא"ת כי היכי דזוג חייבי במחי הכי נמי חייבי חותם שבכסותו במחי[יד] ואם כן[טו] אמאי אסור[טז] וי"ל דזוג מותר לפי שדרך לאורגו בנגד שאין שום בגד שלא יהא לאוי לגוי ותכשיט כזה ולא הטרימוהו לפוסקו מכל בגדים ולגנות הבגד אבל חותם אין דרך לעשותו בכל הבגדים שאינו יפוי הבגד ולכך גזרו חכמים אפילו באורג בכסותו שיהא נרץ לפוסקו אלו היכא שאין אורג וא"ת אדמפליג בין זוג שבצוארו לזוג שבכסותו ליפלוג בזוג שבכסותו גופיה בין מחי לא מחי ויש לומר דמיתא ליה לאשמעינן דזוג שבצוארו אסור אפילו[טז] בתחיכת הבגד שסניב לאורגו ואיכה יכולה ליפול אלא ע"י תחיכה[טז]: **כדרב הונא כו'.** ואע"ג דמילתא דרב הונא פייתי לעיל (דף נז.) בגי תליא[יז] דמדקאמר כל שהוא אריג משמע דה"ק בין לענין תליא בין לענין דלמא מיפסיק לא מייתינן בתריג[יח]: [יט]**אע"פ שחברו בדלת וקבעו במסמרים טמא.** והא דאמר בהקומץ רבה (מנחות דף כד.) סדין שעשאו וילון טהור מן הסדרים לאו משום קביעות גרידא טהור אלא מיירי שעשה שום שינוי מעשה. והא דאמר בנגמר הדין (סנהדרין דף מח.) כפה שנתנתו לספר טהור מן הסדרים אף על פי שלא עשתה שום שינוי מעשה כיון דנאסר בהגאה ע"י כן חשוב כשינוי מעשה: מין

א) [נקמן קמז.], **ב)** [כלים פ"י מ"ז ע"ש] מנחות סט: [וסס לגי' אמנים], **ג)** מ"ש זוג שבצוארו דלא דילמא כי' כל"ל. רש"ל, **ד)** [לעיל נז.], **ה)** [נקמן פז.], **ו)** [השפת שלמי מו מוסק מיתא: נמיק], **ז)** שיך לע"ב,

רבינו חננאל

הא דאמר שמואל יוצא העבד בשבת בחותם שבצוארו אבל לא בחותם שבכסותו, הא והא בחותם דעבד ליה רביה. ובחותם שבכסותו אמאי לא נפיק, חיישינן דילמא מיפסיק ומירתת מרביה ומקפל לכסותיה ומנח ליה אכתפיה, וכו' יוחנן דאמר היוצא בטלית מקופלת ומונחת לו על כתיפו בשבת חייב חטאת. וכדאמרו ליה לרב חנניא בר שילא רבנן כולהו לא ליפקו בסרבלא חתימה, פי' דת המלך היתה באותה העת כל הקונה סרבלא מייתי לה גבי חתנים עליה במטבע של אינך, כדי לידע שניטל מיכסא, וכל טלית שנמצאת בלא חותם אינך בכנפיה, נתפש לובשה [עליה] כגנב המכס, הלכך מתיירא כל אדם לצאת בטלית שחלוי עליה חותם זה, חיישינן שמא יפסק החותם ומפני פחדו מן המוכס יסירה (מעליה) [מעליו] ויקפלה וישאנה על כתיפו כמשא. לפיכך אסורה [נ"א: אסרו] לכל אדם לצאת בטלית שיש עליה חותם. אבל רב חנני בר שילא שיש לו נשיאות פנים ואינו חושש מן המוכס מותר לו לצאת בטלית שיש בה חותם שאם יתחך החותם אינו חושש, שאינו מתירא מן המוכס ולא מזולתו. ומפני זה הטעם אסר שמואל לצאת העבד בחותם שעשה לו רבו בכסותו. תנ"ה יוצא העבד בחותם שבצוארו אבל לא בחותם שבכסותו, איני והא תנינן לא יצא העבד לא בחותם שבצוארו ולא בחותם שבכסותו, וזה וזה אין מקבלין טומאה כו'. ושנינן הא והא דעביד ליה רביה ולא קשיא הא דתאני יוצא בחותם של טיט דאין רבו [מ]קפיד עליו, ואי נפיל לא מייתי ליה בשבת, והא דתאני לא יצא, בחותם של מתכת דקפיד עליה רביה, ואי נפיל איידי דמירתת מרביה מייתי לה בשבת, הילכך לא [נ"א] הכי נמי מסתברא מדקאתני זה וזה, כלומר לא חותם שבצוואר ולא חותם שבכסות, אין מקבלין טומאה, אי אמרת בשלמא של מתכת הני חותמות הוא דלא מקבלי טומאה, הא שאר כלי מתכות מקבלי טומאה, אלא אי אמרת של טיט הן, הני חותמות כלים דידהו לא מקבלי טומאה דאינון כלי אדמה, וקיימא ן]כלי אדמה לא מקבלי טומאה, חותמות דידהו מיבעיא, אלא לאו שמע מינה חותמות של מתכת הן שמע מינה. זוג שבכסותו אמאי שארי ליה רבנן, אוקמנא משום אריג וכדרב הונא בריה דרב יהושע דאמר כל שהוא משום אריג לא גזרו ביה רבנן. ירושלמי רב הונא מוריה לאיתתיה דריש גלותא מיתן לברה דהדבה על קליפין[ה]. רבי יוחנן הורי[ו] מיתן מרגליתא על פר[נ]זתא]. [ואקשינן] מהא דתנינן בזוג של בהמה, וזה וזה אין מקבלין טומאה [ורמינהו זוג של בהמה] טמאה וכו'.

גליון הש"ס

רש"י ד"ה בלי גללים צפעיני בקר. ע"ל דף מז ע"ב בכרש"י ד"ה גללים. וע' ממחות סט ע"ב תד"ה כלי גללים:

מוסף רש"י

היוצא בטלית מקופלת. לאחר שנתנה על ראשו הגביה שפוליה על כתפיו (לקמן קמז). חייב חטאת. שלקח דרך מלכות (שם). כלי גללים. כלי גללי בהמה (מנחות סט:) לו: שיש (לעיל מז:).

מוסף תוספות

א. שפי. תוס' הכל"ש. ב. בין בכסותו בין בצוארו. דסב"פ. ג. אמאי יוצא בחותם שבצוארו הא מפסיק ליה ומיתי ליה בהה"ר. ויעב"ץ. ד. דהיינו שעמא דבצוארו שרי ובכסותו אסיר. תוס' הכל"ש. ה. ויוליכנו במדיר בהה"ר. תוס' הכל"ש. דכולי האי לא עביד. מי' הר"ן. דקס"ד דלא חיישינן להפסקה אלא דאגן חרשים שמא יתבייש ויקפל בגדיו עליו לכסותו בשבת דאיכא חיוב חטאת כדרב יצחק הילכך כשהוא בצוארו אינו יכול לכסותו אבל השתא בכסותו יכול יפה לכסות בקיפול ומיהו אי דעבד ליה רביה ירא הוא לכסותו שמא ימצאנו רבו ויחשוב שהוא מורד בו. ויעב"ץ. ו. לא יצא דנהי דלא מפסיק ליה אפ"ה. מי הר"ן. ז. וזה קל לעשות. תוס' הכל"ש. ח. ומשנינן דאה"נ ומיהו חיישינן דילמא מפסיק מאליו וכדי שלא יחשדנו רבו שהוא נוטלו מקפיל ליה. מי הר"ן. וא"ת והיאך היה יודע המקשה ההיא דרב יצחק דהא תלמודא מייתי ליה לתירוצה דרך חידוש, י"ל, ויעב"ץ. ט. דחיישינן דילמא מיפסיק ומירתת ומקבל ליה. תוס' הכל"ש. י. נמי. תוס' הכל"ש. יא. ואמרינן בגמרא ר' ישמעאל היא דאמר כל ישראל בני מלכים הם, ואמאי לא חיישינן דילמא מיפסיק ואתי לאתויי. תוס' הכל"ש. יב. דאי בשלא אריג מאי פסקי דתני להו סתמא. ויעב"ש. יג. שבאריג בכסותו מיירי. ויעב"ש. יד. דהא ליכא למיחש דילמא מיפסיק ליה. ויעב"ש. טו. מחי. תוס' הכל"ש. טז. דכמשחי הוא וכיון שאפשר למשקליה מערב שבת אטרחוהו דלשקליה, משא"כ כשהוא אריג בכסותו שהוא בטל לבגד ולא הוי משוי, ותו דאי אמרת דלשקליה מערב שבת מצטריך למשלח כסותיה וכולי האי לא אטרחוהו. ויעב"ש. יז. אפ"ה. מי' הר"ן. יח. דכי היכי דלעיל גבי חציצה לא גזרו ארוג אטו אינו ארוג, ה"נ הכא גבי זוג לא גזרו ארוג אטו אינו ארוג. ויעב"ש.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

אין כדר' שמואל בו'. דתסיב ליה כלי תשמיש דלמה משום דנעי ליה לקלא דע"י הזוג ששמוע יודע היכן בהמתו עומדת ומוליכה ע"י כך [1]וזהו כמקל של בהמה של מתכת דטומאה הוא ולא רודה בה וכ"מ לקמן [סג.]: גבי בירית טהורה דמשמיע [קול] בכלי מתכות אינו טומאת אלא היכא דנעי ליה לקלא והא דמשני הא דלית ביה עינבל הא דלית ביה עינבל ולא מתלן בלית ביה עינבל בין נעי ליה לקלא בין לא נעי אומר ר"י דלא שכיח שיעשו עינבל אלא אם כן נעי ליה לקלא:

כל דבר אשר יבא. ואע"ג דהאי קרא לא לגבי טומאה כתיב אלא לגבי הגעלה מתבכרא דהתם[א] אין דיבור מעלה ומוריד[ב] ואם אינו ענין להגעלה תנהו לענין טומאה[ג]: **מתיב רבא הזוג והעינבל חיבור.**

פי' בקונטרס מדקרי ליה חיבור ש"מ דכי נתפרדו הוי כלי שיטול מקלתו ואע"ג דהדיוט יכול להחזיר כל כמה דלא אהדרי לאו אלא הוא וקשה לר"י[ד] דהא מעיקרא נמי הוי דענא דהוי כלי שיטול מקלתו ולהכי פריך למאי חזו ומשני דולחי בלפי נפשה לא חזו לא זוג ולא עינבל[ה] אלא משום דהדיוט יכול להחזירו[ו] ומה שפירש נמי והתניא כו' גבי הא מספורת של פרקים לא עיין דהוה דזוג ועינבל משנה היא במסכת פרה (פי"ב משנה ח) והא דמספורת בתוספתא דכלים[ז] ומפרש הרב פור"ת בשם ר' שמואל הוא"ל והדיוט יכול להחזירם[ז] ואע"ג דהשתא בלא עינבל לא חזי מידי כיון דהדיוט יכול בקל להחזירה[ח] כמאן דמיתכברי דמי ואם נטמא העינבל נטמא גם הזוג כאילו הן מתוברין נפקא מינה דלכשיתתברו יטמא הזוג את הנוגע בו[ט] ומיהו בלא חיבור לא יטמא כי אם תשמש לינבל שנגע בטומאה והכי משמע ליה דקתמר[י] וכי תימא הא"ק אע"ג דלא מיתברי כמאן דמיתברי דמי משמע דאדבי הכי סבירא ליה דמדתלי טעמא בחזרת הדיוט משמע דסבר דלא חזי השתא למידי[יא] ואי לאו דמתוכר תסיב ליה היאך יקבל טומאה מאחר דלא חזי מידי בלא חזרה: [יב] **מתיב רבא הזוג והעינבל חיבור.** אשם נטמא זה נטמא זה וה"מ כשמתוברים אבל אלא בשעת חיבור אם נטמא זה לא נטמא זה ולא תיסיגן להדיוט יכול להחזיר השתא מיהא לאו מתוברין ניהו וממשנה זו אין לנו להוכיח דמיירי בשעת חיבור כדקתמר וכי תימא כו' אבל מכח בריירתא מוכיח דבשעת חיבור מיירי[יב] ומבריירתא גרידתא הוה מלי רבא לאותויי לתנאי אלא דניחא ליה לאקשויי מהך דמיירי בזוג ועינבל בהדיא לתנאי דמיירי נמי בזוג ועינבל[יג]: [יג] **והתניא מספורת של פרקים ואיזמל של רחיטני.** שתי בריירתות הן במסכת כלים[יד] כל אחד בפני עצמה ובריירתא[טו] קתני בהדיא דכשאינן מתוברין מקבל כל מ' טומאה בפני עצמו וגזרו על טומאה אלא בשעת מלאכה שיהא חיבור לטומאה ליטמא זה כשיטמא זה משום דדמי לשעת מלאכה אבל אלא בחיבורין משמע דאפי' גזירה דרבנן ליכא ואם נטמא זה לא נטמא זה[טז] דלא חייש למה שהדיוט יכול להחזירו[יז]: [יח] **(אלא) אמר רבא הואיל ויכול להקישו.** פי' מקבל טומאה הוזג אבל עינבל דאין ראוי להקישו[יח] ומספורת ואיזמל נמי בלא חיבור ראויין למעין מלאכה דאשונה ומקבלי טומאה כל אחד בפני עצמו כדתני בתוספתא: **אלא אמר רבא כו'.** פירש בקונטרס[יט] דטומאה לא פרח הימנו כשנפרד משקיבל הואיל וראוי להקישו והוה ליה ככלי (עץ) שניקב בפחות ממוליא רמון[כ] דלא טהר מטומאה[כא] ומשמע שרולה לומר דמכאן ואילך לא מקבל[כב] טומאה[כג] וקשה לר"י דלמה לא יקבל טומאה כיון דנפחת פחות מכשיעור דהוי כאילו אלא לגמרי ונראה לר"י דולחי גם מקבל טומאה מכאן ולהבא[כד] ולקונטרס דמקו לפרש כן משום דכשלא היה להם עינבל טהורין ולא מקבלי טומאה אף על גב דראוי להקישו[כה] ואינו דומה דכשלא היה בו עינבל מעולם ולחי טהור דכיון שעומד ליתן בו עינבל דהא עדיד לקלא והוי גולמי כלי מתכות[כו] אבל משנגמר שהיה בו עינבל מקבל טומאה[כז] אלא בטל מתורת כלי שהיה עליו קודם לכן והכ"ס הביא ראיה מתמה שתפרה ושייר פחות ממוליא רמון דטהורה (חולין קלא). אע"ג דחמת אלא שנקרע פחות

ושל דלת טהורה. דלת מתוכר לגבית הוא שהוא חבור לקרקע ואינו כלי לקבל טומאה חוזג הנעשה לו בטיל לגביה כדאמרי' בריש פרקין דלעיל[1] כל המתוכר לו הרי הוא כמותו: **של דלת ועשאו לבהמה טמאה.** מכאן ולהבא ואע"פ דלא עבד ביה מעשה אלא שתיבר אליו ותליה לאו מעשה היא אבל הכלים יורדים לידי תורת טומאה במחשבה אלו: **של בהמה ועשאו לדלת טמא.** ואפ' מכאן ולהבא יקבל טומאה אתין מיבורו מעשה עד שיעשהו מכמות שהיה: **שאין עולין מעומאתן.** מתורת טומאה שירדה להן ואע"פ שעדיין לא נטמאו משנמלך עליהן אין עולין מלקבל טומאה אלא בשינוי מעשה: **עיינבל.** בטדי"ל שעשוי בתוכו להשמיע קול: **אי מגא הוא.** דתכשיט חשיב ליה: **עיינבל מאוי ליה מגא.** בתמיה מאוס העיינבל מי הוי תכשיט: **אין.** עיינבל מאוי ליה מגא ולא מאוס תכשיט אלא מאוס כלי: **כל דבר שיבא באש.** בכלי מתכות משתמש בתעבה מדין: **אימא מליעבא.** זוג דלמה: **מי מקבל עומאה.** אפי' דלמה: **העושה וגין למכפשם.** שמפטמין בה סממנין להקטיר לריח דקיי"ל בכריתות (פ"ח ד' ו) שהקול יפה לנפשמים: **ולעריסה.** שהמיוקן שוכב בתוכה שקורין בירל"ה ותולה בו זגין לקשקש כדי שישמע התינוק ויכן: **ולמטפחות ספרים.** כשנושאין אותן לבית הכנסת שהתינוקות של בית רבן קורין שם מקשקשין הזגין והתינוקות שומעין ובאין: **ולמטפחות תינוקות.** שתולין בצוארן: **ניטלו עיינבליהם לו'.** ו) (אם ניטלו קודם שנטמאו תורת טומאה עליהם ומקבלין טומאה כדמפרש טעמא לקמיה מעיקרא כי אין להם עיינבל דקתני טהורין (ז) דעדיין לא נגמרה מלאכתן אבל משירדה להם תורת טומאה לא בטל אם כלי מעליהם בנגילת העיינבל) ואם ניטל לאחר שנטמאו עדיין טומאתן עליהן דלא הוי ככלי שנשבר ובטל מתורת כלי ליטהר מטומאתו: **הדיוט.** אתין לריך אומן: **חוזג והעיינבל חיבור.** כשהן יחד הרי הן כלי אחד נטמא זה נטמא זה הזה על זה טהור זה. וכיון דקרי ליה חיבור שמע מינה דכי נתפרדו הוי כלי שניטל מקלתו ואף על גב דהדיוט יכול להחזירו כל כמה דלא אהדריה לאו שלא הוא: **וי תימא.** דהאי מיבור דקתמר הכי קתמר אפי' מפורדים קיימן ליה מיבור ואתא לאשמעי' דאם נתפרדו משנטמאו לא עלו מטומאתן: **הא תניא.** גבי ההיא: **מספורת של פרקים.** שהיי סכיניה שלה מתפרדין: **ואיזמל של רחיטני.** פלייט"ל של אומנים תריסים שמוחנים האיזמל לתוך בין שני עלים העשוין לכך ואלתר מלאכתו נוטלו ומלגיטו: **חיבור לטומאה.** ואם נטמא זה נטמא זה: **אלא בשעת מלאכה.** הואיל ואין לריכין להיות מחוברין הוו להו כשני כלים ואין חיבור ואף על פי שמחוברין דע"כ אלא בשעת מלאכה דומיא דשעת מלאכה קתמר ובשעת מלאכה מחוברין הן אלמא במחוברין עסקינן וגזרו לחומרא על הטומאה דליהוי חיבור ועל הזאה דלא ליהוי חיבור ומשום הכי קתני חיבור לטומאה לעולם ואין חיבור להזאה לעולם: **אלא אמר רבא.** לא תימא הואיל והדיוט יכול להחזיר דולחי[ט] חד מגא הואי כדקתני בברייתא הזוג והעיינבל חיבור וכי מיפרדי הוי כלי שניטל מקלתו[י] ואינו מקבל טומאה העיינבל לעצמו אבל הזוג טמא לעצמו אלא בטל ליה מתורת כלי: הואיל

ושל דלת טהורה [א]של דלת ועשאו לבהמה טמאה של בהמה ועשאו לדלת אף על פי שחיברו לדלת וקבעו במסמרים טמא שכל הכלים [ב]יורדין לידי טומאתן במחשבה ואין עולין מידי טומאתן אלא בשינוי מעשה לא קשיא הא דאית ליה עינבל הא דלית ליה עינבל מה נפשך אי מגא הוא אע"פ דלית ליה עינבל אי לאו מגא הוא עינבל משוי ליה מגא אין כדר' שמואל בר נחמני א"ר יונתן [ג]דאמר ר' שמואל בר נחמני אמר ר' יונתן מנין למשמיע קול בכלי מתכות שהוא טמא שנאמר [ד]כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש אפי' דיבור יבא באש במאי אוקימתא בדלית ליה עינבל אימא מציעתא ולא בזוג שבצוארו אבל יוצא הוא בזוג שבכסותו וזה וזה מקבלין טומאה אי דלית ליה עינבל מי מקבלי טומאה ורמינהו [ה]בהעושה וגין למכתשת ולעריסה ולמטפחות ספרים ולמטפחות תינוקות יש להם עינבל טמאין אין להם עינבל טהורין ניטלו עינבליהן עדיין טומאתן עליהם ה"מ בתינוק דלקלא עבידי ליה אבל גדול תכשיט הוא ליה אע"ג דלית ליה עינבל: אמר מר ניטלו עינבליהן עדיין טומאתן עליהן למאי חזו אמר אביי הואיל שההדיוט יכול להחזירו מתיב רבא [ו]הזוג והעינבל חיבור וכי תימא הכי קאמר אע"ג דלא מחבר כמאן דמחבר דמי והתניא [ז]מספורת של פרקים ואיזמל של רהיטני חיבור לטומאה ואין חיבור להזאה ואמרינן מה נפשך אי חיבור הוא אפילו להזאה [ח] ואי לא חיבור הוא אפילו לטומאה נמי לא ואמר רבה דבר תורה בשעת מלאכה חיבור בין לטומאה בין להזאה שלא בשעת מלאכה אינו חיבור לא לטומאה ולא להזאה וגזרו על טומאה שלא בשעת מלאכה משום טומאה שהיא בשעת מלאכה ועל הזאה שהיא בשעת מלאכה משום הזאה שלא בשעת מלאכה אלא אמר רבא הואיל

מקצתו הילכך העינבל טהור דלא חזי למידי אבל הזוג טמא הואיל וראוי להקישו ע"ג כלי חרס להשמיע קול דהוי כעין מלאכה ראשונה והוי כמו כלי שניקב בפחות ממוציא רימון דלא בטיל מתורת כלי ועדיין כלי הוא לקבל טומאה, כך פירש"י במקצת פירושים, ריש פירושים שכתוב בהן. תוס' הרא"ש. [נמי' רש"י ד"ה אלא אמר רבא, ומדלא אמר רבא, ומדלא אמר רבא, ומד

הואיל וראוי להקישו ע"ג חרס. ומשמיע קול כתמלה ולא בטל ליה ממלאכה דאשוה והוה ליה ככלי שניקב בפחות ממוליא רימון דקיי"ל דלא טיהר מטומאה משום דרשאי למלאכתו. והשתא איתרלו טולתו דהכמה טהורה בלא עינבל דקתני בתמני' קמייתא דלאו מנא הוא ובעינבל טמא כדאוקמינן בתמייתא דעינבל משו לה מנא ודלמא גדול אף בלא עינבל טמא דלתכשיט הוא ולא בעי עינבל והייטו דקתני בקמייתא דמקבלין טומאה ודקנויס לדקלא עביד קבולי הוא דלא קביל בלא עינבל כדקתני אין להם עינבל טהורים בשלא היה לו עינבל מעולם דלא נגמרה מלאכתן [ד] נטלו עינבלין בין לפני טומאה בין לאחר טומאה טמאים דלא נשתברו כשיעור: ה"ג לה בתי"כ [ה] **וכל הכלי אשר ישב עליו.** ריש"א דקרא וכל המשכב וגו' יכול כל כלי במשמע ואפי' אין עשוי לישיבה: **תרקב.** חלי סאה פי' תרי וקב: **פ"ל אשר ישב.** מדלא כתיב גבי משכב אשר שכב וגבי מושב אשר ישב וכתיב ישכב ישב משמע שישכב עליו תמיד וישב עליו תמיד במיושב לשכיבה ולישיבה וגבי משכב נמי דריש ליה התם הכי. וכבל הספרים כתיב והיושב על הכלי אשר ישב עליו [ו] וקרא אחר הוא ומפרשים אותו התלמידים מדכתיב והיושב על הכלי אשר ישב עליו אחי ישיבות ריבה הכתוב ללמדך דבמיושב ליישבה קאמר ולא היא דשתי ישיבות דקאמר טובא בלילי כדמפרש התם יושב אע"פ שלא נגע ולא ישב או נתלה ולא נגע ומת דלישלוריך למיכתב גבי זב שטימא כלי בישיבתו ואע"פ שלא נגע ולישלוריך גבי טהור נמי שנטמא גם הוא ביושבו עליו אע"פ שלא נגע ועוד בת"כ נאו אהבוה קרא קתני לה: **ר' אלעזר אומר במדרסות הוא.** בין בתחלת טומאה לענין שאמרנו דאינו מטמא מדרס למיטלו אב הטומאה בין בסוף טומאה כגון ג' שנטמאו מדרס למיטלו אב הטומאה ונתלקו טהור מן המדרס דאמרינן בו עמוד ונעשה מלאכתנו הראשונה שהיה ראוי ליישבה והרי עתה אינו ראוי לכך הלכך טהור מן המדרס ואע"ג דאית בכל חד שלש על שלש והוי כלי לקבל טומאה מיהו ממוות אב הטומאה טיהר לו: **ואין אומרים.** לענין אב הטומאה של טומאת מת עמוד ונעשה מלאכתנו כלומר אם נטמא ונשבר ועודהו ראוי למלאכה בעלמא שאין מענין מלאכה ראשונה טמא ולא אמרי' עמוד ונעשה מלאכתנו ראשונה וכיון דלא חזי לכסי יהא טהור וכ"ש דבתחלת טומאה אין אומרים עמוד ונעשה מלאכתנו ראשונה דינמא אם אינו מיוחד למת לא יקבל טומאת מת דהא כלי מעשה כתיב [ז]: **אומר הוא.** דאי לא עביד מענין מלאכה ראשונה טהור. ועל כרחין לא אימתר דר' יוחנן אלא לענין שנשבר ונטהרו כדפרישית דליכא לפרושא כי הא דמדרסות ומימרא דכלי שאינו עשוי למת לא יטמא במת דהא כתיב (במדבר יט) והזה על האהל ועל כל הכלים: **איפוך קמייתא.** דר' יוסי בר' חנינא לר' יוחנן: **סגדל של בהמה.** שלא ליזוק בפרכסותיה באבנים: **למאי הוא.** אי משום בהמה אין מתכשיט לבהמה: **מניחו ברגליו.** הוא בעצמו. אלמא הואיל ולשם סגדל עשאו אי לאו דרגליו לא הוה מטמא ליה ר' יוחנן: **איכא ביייהו דמאיס.** לרב לא מטמא דאין ראוי לשמות ורב סיכה ליה קסבר אין מוליכין שמן למלאכה לאון והי"ק בין רב (בין) לר' יוחנן נמי איכא ביייהו דמאיס: **בין ר' חנינא וכו' איכא ביייהו דיקיר.** כגד ואין ראוי בו לברוח:

כדעבד

הבהמה לקלקלו ורבינו שמואל גרים סגדל של בהמה ושל מתכת ומיירי בסגדל של בהמה ולא בסגדל של מתכת ומיירי בסגדל של בהמה ולא בסגדל של מתכת ומיירי בסגדל של בהמה ולא בסגדל של